

רעפ 7926-06-25 - מנחם מנדל קובלקין נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7926-06-25

לפני: כבוד השופט יוסף אלרון

המבקשים: 1. מנחם מנדל קובלקין
2. אריה ליב קובלקין

נגד

המשיבה: מדינת ישראל
בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית
המשפט המחוזי בלוד ב-ע"פ 44202-02-25
מיום 3.4.2025 שניתן על ידי השופטים ש'
בורנשטיין, ע' מיכלס ו-ר' סולקין
בשם המבקשים: עו"ד ישראל זיסקינד; עו"ד משה יצחק אוסדטשר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בלוד (השופט ש' בורנשטיין, השופט ע' מיכלס והשופט ר' סולקין) ב-ע"פ 44202-02-25 מיום 3.4.2025, בגדרו נדחה ערעור המבקשים על החלטת בית משפט השלום בפתח תקווה (השופט א' מלמד) ב-ת"פ 19928-03-23 מיום 11.2.2025.

2. כמתואר בכתב האישום, ביום 30.9.2021 התפתחה קטטה בין המבקשים, שני אחים שבמועד הרלוונטי היו תושבי היישוב "נריה", לבין שכנם - המתלונן. במהלך הקטטה, תקף המתלונן את אחד המבקשים ואלו בתגובה תקפו אותו בחזרה, תוך שבידי אחד מהם דיסק חשמלי, באופן שסיכן את חייו. בגין האמור, יוחסו למבקשים עבירת חבלה על ידי שניים או יותר לפי סעיף 335(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); ועבירת חבלה כשעברין מזוין לפי סעיף 335(א)(1) לחוק.

3. בשלב מסוים, המשנה ליועמ"שית הודיע לבית משפט השלום כי מכוח סמכותו שלפי סעיף 231 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: חסד"פ), החליט לעכב את ההליכים הפליליים נגד המבקשים. בהמשך לכך, בית משפט השלום הורה ביום 13.6.2024, על עיכוב ההליכים

במסגרת הליך זה.

בחלוף כשבעה חודשים, בעקבות בקשת עו"ד ביאדגלין, ראש שלוחת תביעות שומרון, בית משפט השלום הורה על חידוש ההליכים וקבע מועד לדיון. ואולם, כבר בפתח הדיון, עו"ד ביאדגלין הבהיר כי בבקשתו נפלה טעות. שכן, בניגוד לדיון, הבקשה לחידוש ההליכים הוגשה ללא אישור היועמ"ש. על כן, ביקש "לחזור בנו מכתב האישום ונפנה במכתב ליועמ"ש לחדש את ההליכים". באי-כוח המבקשים הבחינו אף הם בטעות שנפלה בבקשה לחידוש ההליכים, כאשר לדבריהם המשיבה פעלה "בניגוד לחוק" ומשכך גם הדיון "נקבע בחוסר סמכות", ובהמשך לכך עתרו לזיכוי המבקשים.

בתום שמיעת טיעוני ב"כ הצדדים, סיכם בית משפט השלום והורה בהחלטתו כי "בשים לב לשלב הדיוני של ההליך ומאחר ובית המשפט הורה על עיכוב ההליכים בטרם שמיעת הראיות, סבורני כי אין מקום להיעתר לבקשת ב"כ הנאשמים [המבקשים - י' א']. בנסיבות אלה, אני מורה בזאת על חזרה מכתב האישום".

4. בית המשפט המחוזי דחה בשתי ידיים את ערעור המבקשים על החלטת בית משפט השלום. נקבע כי נוכח העובדה שטרם התקבל אישור היועמ"ש לחידוש ההליכים - כוונתו של ב"כ המשיבה הייתה לחזור רק מהבקשה לחידוש ההליכים; כי בשל היעדר אישור כאמור, ממילא לא היה בסמכות המשיבה או בסמכות בית המשפט, לקיים את הדיון או לחזור מן האישום; וכי "הפרשנות היחידה" להחלטת בית משפט השלום היא כי בהיעדר אישור כאמור, אף אין בסמכותו לזכות את המבקשים בשלב זה.

נקבע אפוא כי כתב האישום נגד המבקשים עודנו מצוי בעיכוב ההליכים, אשר חידושו טעון אישור היועמ"ש, כמתחייב בדיון. בצד זאת, נרשמה הסכמת המשיבה כי ככל שיישקל חידוש ההליכים, תישקל אף האפשרות לערוך שימוע למערערים בטרם החלטה.

5. גם בבקשה שלפניי, המבקשים שבים וטוענים כי יש לזכותם. בתוך כך, נטען כי משעה שבית משפט השלום הורה על "חזרה מכתב האישום" לאחר שכבר נמסר מענה מטעמם לכתב האישום, היה על בית המשפט לזכותם בהתאם להוראות סעיף 94(א) לחסד"פ. בנוסף, נטען כי בית המשפט המחוזי שגה עת "יצק תוכן" שגוי לדברי ב"כ המשיבה כך שכוונתו הייתה רק לחזרה מהבקשה לחידוש ההליכים, בעוד שבמילותיו ביקש חזרה מהאישום.

מעבר לכך, נטען כי למרות שלא נמסרה הודעת היועמ"ש על חידוש ההליכים, גם לבית המשפט ישנה סמכות לעשות כן ולחדש את ההליך. משכך, ובניגוד לעמדת בא-כוח המבקש 1 בדיון בבית משפט השלום, טוען כעת ב"כ המבקשים כי חידוש ההליכים, "נעשה כחוק"; ובהתאם, קיום הדיון בבית משפט השלום והחלטתו, נעשו בסמכות.

6. מנגד, המשיבה סומכת ידיה על פסק דינו של בית המשפט המחוזי. הודגש כי בהתאם להוראות החסד"פ, הודעת התביעה על חידוש ההליכים, בטרם התקבל אישור היועמ"ש - נעשתה בחוסר סמכות. משכך, כוונת ב"כ המשיבה וכך גם כוונת בית המשפט, הייתה לאפשר חזרה מן הבקשה לחידוש ההליכים, ולא חזרה מהאישום עצמו נגד המבקשים.

עוד צוין כי לאחרונה הועברה על ידי התביעה בקשה לחידוש ההליכים אשר נבחנת על-ידי המחלקה לעיכוב הליכים בפרקליטות המדינה.

7. דין הבקשה להידחות. זאת, מבלי לחוות דעה לגבי עצם זכותם של המבקשים להגיש בקשת רשות ערעור לבית משפט זה ביחס להחלטת בית משפט השלום.

כידוע, בקשת רשות ערעור תתקבל במקרים בהם היא מעוררת שאלה עקרונית או שישנו חשש לעיוות דין בעניינו של המבקש (רע"פ 41960-05-25 סואעד נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (10.6.2025)). המקרה שלפנינו, אינו נמנה על מקרים אלה.

8. הסמכות לעכב ולחדש הליך פלילי, מנויה בסעיפים 231-232 לחסד"פ, בזו הלשון:

עיכוב הליכים

231(א). בכל עת שלאחר הגשת כתב אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט, לעכב את הליכי המשפט; הוגשה הודעה כאמור יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט.

חידוש הליכים

232. עוכבו הליכים לפי סעיף 231 רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה בכתב לבית המשפט, לחדשם כל עוד לא עברו מיום עיכובם, בפשע - חמש שנים, ובעוון - שנה; הוגשה הודעה כאמור, יחדש בית המשפט את ההליכים, ורשאי הוא להמשיך בהם מן השלב שאליו הגיע לפני ההפסקה; עוכבו ההליכים בשניה לא יחודשו עוד.

9. עינינו הרואות כי המחוקק הקנה ליועמ"ש סמכות רחבה וייחודית, להורות על עיכוב הליכי המשפט ובהמשך על חידושם. במסגרת זו, תפקידו של בית המשפט מצומצם, משעליו להפסיק או לחדש את ההליכים, בהתאם להודעת היועמ"ש.

בהוראת המחוקק, עת מורה היועמ"ש על עיכוב הליכים - אלו ייפסקו וייוותרו באותו שלב כמות שהם; ובהנחייתו - תיפסק התליית ההליכים ובית המשפט "מתחיל" בהם מחדש או "ממשיך" בהם מאותו שלב שבו הופסקו בשעתו (יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים - חלק שני - הליכים שלאחר כתב אישום ב 2144-2145 (2009) (להלן: קדמי)). בתקופת הביניים, יוקפאו אפוא ההליכים, ואלו יפשירו מחדש אך ורק בסמכות היועמ"ש. בתווך, וכל עוד לא חודשו ההליכים, אין לבית המשפט או לגורמים אחרים מטעם התביעה, כל סמכות להמשיך לנהל את ההליך או לקבל החלטות לגופו של עניין.

10. סמכותו הייחודית של היועמ"ש, הינה בעלת שורשים היסטוריים ענפים, ואין מוסד מקביל לה מבחינת תכליתה והיקפה (בג"ץ 4723/96 עטייה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נא(3) 714, 724 (1997)). על טיבה של סמכות זו, עמד זה מכבר הנשיא מ' שמגר: "המדובר בהליך בסדרי הדין הפליליים הכרוך בהפעלת שיקול-דעת בעל אופי מעין-שיפוטי [...] תכליתה של הסמכות הייתה לייחד לנושא תפקיד, העומד בראש התביעה הכללית, את הסמכות להפסיק הליכים פליליים [...] תוך שמירת האפשרות לחדש ההליכים תוך זמן נתון" (בג"ץ 428/86 ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505, 538 (1986)).

סמכות זו, הוענקה כאמור ליועמ"ש מתוקף תפקידו כעומד בראש התביעה הכללית, מתוך ראייה כוללת של מדיניות ניהול ההליכים הפליליים ותוך מימוש סדרי העדיפויות באכיפת החוק. תכלית זו ואופייה מחייבות להקפיד כי היועץ המשפטי לממשלה - והוא עצמו - הוא זה שיורה על עיכוב ההליכים או חידושם (קדמי, בעמ' 2145). זאת, בצד האפשרות שהיועמ"ש יאצול סמכותו לגורמים בכירים המפורטים בסעיף 231(ב) לחסד"פ.

11. בעניין שלפנינו, באי-כוח המבקשים, באי-כוח המשיבה וגם בית משפט השלום, היו תמימי דעים כי הודעת התובע, עו"ד ביאדגלין, לבית המשפט על חידוש ההליכים, ניתנה בטרם התקבל אישור כנדרש מטעם היועמ"ש - בניגוד למתחייב מהדין והחוק.

משמעות הדבר היא, על יסוד האמור לעיל, כי הודעת התובע על חידוש ההליכים - חסרת תוקף; וגם חידושם בפועל מטעמו של בית המשפט - בטל מעיקרו. כל עוד לא חודשו ההליכים בדרך המלך וכמצוות המחוקק, לבית המשפט או לצדדים אין סמכות או יכולת להתקדם בהליך הפלילי לגופו, שכן הוא תלוי וממתין להחלטת היועמ"ש.

מכאן, שגם אילו אניח לטובת המבקשים כי בית המשפט הורה על חזרה מאישום כמשמעותו בסעיף 94 לחסד"פ (ואיני סבור שכך הדבר, כפי שאפרט להלן) - הרי שהוראה זו נעשתה בחוסר סמכות והיא משוללת תוקף, כפי שהיטיב לעמוד על כך גם בית משפט קמא בפסק דינו.

12. למעלה מכך, חשיבותו של אישור היועמ"ש לצורך חידוש הליכים, מלמדת אף על פשר דברי ב"כ המשיבה בדיון בבית משפט השלום. בהיעדר אישור כאמור, לא ניתן לחדש את ההליכים, ועל כן ביקש ב"כ המשיבה שיתאפשר לו לחזור מבקשתו לחידוש הליכים, שהוגשה כאמור בחוסר סמכות.

13. אף אין ממש בניסיון המבקשים להיבנות ממילותיו של ב"כ המשיבה שלפיהן "נבקש לחזור בנו מכתב האישום"; שכן, תוך כדי דיבור ממש הוסיף ב"כ המשיבה "ונפנה במכתב ליועמ"ש לחדש את ההליכים". ללמדך, כי בקשת ב"כ המשיבה נועדה על מנת שיתאפשר לבחון אפשרות לחדש את ההליכים - הפעם, בדרך המלך ובסמכות כדין.

14. על אותה הדרך, מתבהרת החלטתו של בית משפט השלום. כאמור, הדיון בכללותו התנהל סביב הטעות שנפלה בהגשת הבקשה לחידוש הליכים, ללא אישור מתאים של היועמ"ש. בית המשפט הפנים את הטעות והכיר במגבלות סמכותו, ובין היתר, קבע כי אין מקום להורות על זיכוי המבקשים בשלב זה.

בצד האמור, בית המשפט נעתר לבקשת ב"כ המשיבה עת אימץ כלשונה את בקשתו ל"חזרה מכתב האישום". כאשר מובנו של זה, כאמור לעיל, הוא חזרה מהבקשה לחידוש הליכים.

15. הגם שהיה על ב"כ המשיבה ועל בית משפט השלום להתנסח באופן זהיר יותר; נסיבות העניין, ובכללן, טיב הטעות של ב"כ המשיבה, העובדה כי החידוש והדיון נעשו בחוסר סמכות, וגם החלטתו האופרטיבית של בית משפט השלום - מלמדים כי אין מקום לזיכוי המבקשים, אלא שהחלטת בית משפט השלום היא שכתב האישום נגד המבקשים נותר בעיכו הליכים והוא עודנו ממתין להחלטת היועמ"ש אם יחודש ואם לאו.

16. לבסוף, אדגיש כי אין חשש שלמבקשים נגרם עיוות דין כתוצאה מהתנהלות ב"כ המשיבה. אכן, מוטב היה אילו הטעות בבקשה לחידוש ההליכים לא הייתה באה לעולם, וכך גם היה מתייחר הדיון שנקבע בעניין זה; אך, בין היתר, מאחר שעוד במועד הדיון הבהיר ב"כ המשיבה כי תוגש כנדרש בקשה מתאימה לחידוש הליכים ליועמ"ש, אין חשש שלמבקשים נגרם עיוות דין, ודאי שלא במידה המצדיקה קבלת רשות ערעור במסגרת "גלגול שלישי" או את זיכויים בדיון.

17. הבקשה נדחת אפוא.

ניתנה היום, כ"ד אב תשפ"ה (18 אוגוסט 2025).

יוסף אלרון
שופט